

Aktsomhetsvurdering 2023

Innledning

Espira skal ha et ansvarlig og troverdig miljøfokus som bidrar til et mer bærekraftig samfunn. Det ligger i vårt oppdrag å fremme verdier, holdninger og praksis for en mer bærekraftig utvikling. Espiras egen praksis skal kjennetegnes av det samme. For oss inkluderer bærekraft hensyn til mennesker, samfunn og miljø, hvor alle delene er likeverdige.

Espiras bærekraftfokus er forankret i FNs bærekraftsmål. Av FNs bærekraftsmål knytter vi oss til mål 3 om god helse og livskvalitet, mål 4 om god utdanning, mål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn, mål 12 om ansvarlig forbruk og produksjon samt mål 13 om å stoppe klimaendringene.

Espiras bærekraftfokus er også forankret i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, med fokus på artikkel 3 om rett til liv, artikkel 20 om rett til å organisere seg, artikkel 23 om arbeid og artikkel 24 om ferie og fritid.

Punkt 1 Forankring av bærekraft i Espira

Espiras arbeid med etisk handel og bærekraft er en del av vår systematiske internkontroll, og således forankret i Espiras ledergruppe og konsernstyre. Alle overordnede mål og forventninger til det systematiske internkontrollarbeidet behandles og besluttes i ledergruppen.

Bærekraft er et felles ansvar. Espira har som mål at alle våre barnehager og den sentrale administrasjonen skal være Miljøfyrtårn-sertifisert, og det daglige arbeidet med bærekraft i barnehagene og i administrasjonen skjer som en naturlig del av vårt Miljøfyrtårn-arbeid.

Ansvar og myndighet for bærekraftig innkjøp er plassert hos Innkjøpsfunksjonen, som utarbeider, reviderer og følger opp aktsomhetsvurderingen i henhold til gjeldende rutiner.

Punkt 2 Kartlegging og vurdering av risiko

Espira legger til grunn Direktoratet for Økonomistyrings (DFØ) høyrisikoliste over produktkategorier med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden. DFØs høyrisikoliste gir en objektiv vurdering av risiko i en rekke ulike kategorier. Vi anser denne for å ha høy kvalitet, troverdighet og er et objektivt verktøy for å identifisere

og prioritere innkjøpsområder hvor det er særlig risiko for negativ skade og påvirkning.

Med denne som utgangspunkt har vi identifisert våre egne innkjøpsområder som best samsvarer med kategoriene benyttet av DFØ, og fokusert kartleggingen og risikovurderingen på disse innkjøpsområdene.

For å kartlegge hva som kan være risikoelementer i leverandørkjeden under hvert enkelt innkjøpsområde har vi benyttet ulike kilder, som rapporter fra internasjonale organisasjoner som ITUC Global Rights Index, US Department of Labour List of goods produced by child labour or forced labour, US State Department Country reports on human rights practices, TI-CPI, ESG Index Risk Map mv. Vi har også innhentet verdifull informasjon gjennom intervjuer med nåværende leverandører, som benytter seg av Amfori BSCI, Sedex SMETA, EcoVadis, Factlines og lignende objektive og uavhengige tredjepartstjenester.

For enkelhets skyld benytter vi en rent skjematisk inndeling av leverandørkjeden. Betegnelsene førsteledd benyttes for leverandører vi har direkte avtale med, andreledd for leverandørens grossister eller underleverandører, tredjeledd for leverandørens produsenter og fjerdeledd for råvareleddet.

Espiras risikokart omfatter for tiden 18 vurderte risikoer. Følgende risikoer er prioritert i 2022/23.

Tabell 1. Kartlegging av risiko

Nr.	Risiko	Leverandørkjede	Tema	Kategorier	Geografi
1	Kompleksitet i leverandørkjedene gjør kartlegging av risiko vanskelig og tidkrevende	Kunde	Ledelse	Alle kategorier	Norge
2	Har rammeavtale med leverandører som ikke etterlever bestemmelsene i åpenhetsloven	Kunde	Ledelse	Alle kategorier	Norge
3	Inngår rammeavtale med leverandører som ikke etterlever bestemmelsene i åpenhetsloven	Kunde	Ledelse	Alle kategorier	Norge
4	Espira benytter ikke egne avtaler i høyrisikokategoriene	Kunde	Ledelse	Alle kategorier	Norge
5	Variierende modenhet hos leverandører	Førsteledd	Ledelse	Alle kategorier	Norge
6	Manglende innbetaling av skatt og mva.	Førsteledd	God forretningsskikk	Alle kategorier	Norge
7	Arbeidstakere har ikke de lønns- og	Førsteledd	Arbeidstakeres rettigheter	Renhold Vikartjenester	Norge

	arbeidsvilkår som følger av forskrift eller tariff			Bygg & anlegg	
8	Sosial dumping	Førsteledd	Arbeidstakeres rettigheter	Bygg & anlegg Mat & drikke	Norge

Punkt 3 Tiltak for å forebygge, begrense eller stanse negativ påvirkning

Espira prioriterer i 2022/23 tiltak som omfatter egne retningslinjer og rutiner samt første ledd i leverandørkjeden, det vil si leverandører som har en avtale med Espira. Hensikten med denne prioriteringen er tredelt. Det skal bidra til å styrke egen bevissthet og praksis rundt etisk handel og bærekraft. Det skal bidra til bedre og mer detaljert kunnskap om Espiras leverandørkjede, som igjen skal bidra til at vi innhenter riktig og tilstrekkelig informasjon slik at vi i fremtiden kan være mer spesifikke og målrettede i kartleggingen av risiko og tiltak nedover i leverandørkjeden.

Kartleggingen og risikovurderingen danner grunnlaget for tiltaksplanen med mål. Tiltak er vurdert ut fra kriteriene risiko og påvirkbarhet.

Tabell 2. Tiltaksplan med mål.

Nr.	Tiltak	Mål	Risiko
1	Kartlegge leverandørkjeden i ytterligere ledd ned til tredjeledd.	Alle leverandørkjeder kartlagt innen Leker & materiell, Møbler & inventar, Utelekeplass og Tekstil	1
2	Øke andelen innkjøp av tredjeparts miljømerkede produkter innen relevante kategorier	Andel på 60 % (varelinjer)	1
3	Øke andelen leverandører med tredjeparts sertifiseringer	Andel på 100 %	1
4	Sette krav til produsenter av profilert materiell / tekstil	Amfori BSCI nivå A/B på fabrikker som produserer tekstil og profilert materiell	1
5	Sette minimumskrav til hvilke produsenter som kan brukes	All elektronikk kjøpes fra produsenter med	1

	innen elektronikk og IT	minimum Gull-nivå hos EcoVadis	
6	Velge sertifiserte tekstiler for kroppsnære plagg (eks. t-skjorte).	Alle kroppsnære plagg som kjøpes inn skal være Øko-tex eller GOTS-sertifisert.	1
7	Kontraktkrav om innsynsrett i lønns- og arbeidsforhold etter aml §14-12b	Innarbeidet i alle relevante kontrakter og oppdragsbekreftelser	7, 8
8	Kontraktkrav om påseplikt i lønns- og arbeidsforhold etter Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett.	Innarbeidet i alle relevante kontrakter.	7, 8
9	Kontraktkrav om grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden (åpenhetsloven)	Innarbeidet i alle relevante kontrakter og oppdragsbekreftelser	2
10	Etablere egenrapportering for bærekraftige innkjøp	Besvart av alle leverandører i prioriterte høyrisikokategorier	1, 2, 5, 6
11	Benytte skjema for egenrapportering til kartlegging av potensielle (nye) leverandører	Besvart av alle potensielle leverandører i høyrisikokategorier	1, 2, 3, 5
12	Etablere bærekraftsmøter med leverandører, som et tillegg til egenrapporteringen	Gjennomført hos alle leverandører i prioriterte høyrisikokategorier.	1, 2, 5

Punkt 4 Overvåking av tiltak og resultater

Arbeidet med etisk handel og bærekraft er en naturlig del av Espiras internkontrollarbeid, hvor systematikk og kontinuerlig forbedring er to overordnede prinsipper. Innkjøpssjef har ansvar for å følge opp de rutinene som er etablert for revidering av risikomatriksen og tiltaksplanen, som skal gjøres fortløpende, men minimum årlig. Innkjøpssjef har videre ansvar for å gjennomføre og følge opp tiltakene og målene i tiltaksplanen.

Eksisterende rutiner for innkjøpsprosesser og leverandør oppfølging er oppdatert med forsterkede tiltak for kvalifisering og kartlegging av leverandører og deres

leverandørkjede samt at det er etablert et fast møtepunkt med leverandører for etisk handel og bærekraft. Rutinene som er etablert vil sikre oppfølging og gjennomføring av tiltak og oppnåelse av mål, og bidra til å styrke og forbedre fremtidige kartlegginger og aktsomhetsvurderinger.

Punkt 5 Kommunikasjon om risiko, tiltak og resultater

Espira samarbeider med alle våre leverandører om spørsmål knyttet til etisk handel og bærekraft i faste møtepunkter gjennom året i tillegg til et dedikert møtepunkt for bærekraftsdialog.

På våre nettsider kommuniserer vi om ansvaret vi tar på dette området, og her publiseres også den årlige aktsomhetsvurderingen. Espira er også opptatt av viktigheten ved å kommunisere internt til ansatte gjennom å etablere et opplegg for opplæring i og bevisstgjøring om etisk handel og bærekraft.

Punkt 6 Samarbeid om gjenoppretting og erstatning

Espira har etablert rutiner for som skal bidra til å sikre at leverandører i høyrisikokategoriene retter forhold som oppdages, med muligheter for sanksjonering i henhold til rammeavtalene som er inngått. Espira vektlegger samarbeid og dialog med våre leverandører, også i spørsmål om gjenoppretting av negativ påvirkning. Hvilke tiltak Espira eller leverandøren igangsetter, og hvilke tidsfrister som gis, vil avhenge av forhold som avdekkes. Innkjøpsfunksjonen har ansvar for å sikre at leverandøren retter negative forhold og ved behov forankre og gjennomføre sanksjoner.

Det har ikke vært tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden.